

5. SINIF DIN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 1 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. DKAB.5.1.1 · Evrendeki mükemmel düzene ilişkin akıl yürütebilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Mevsimlerin düzenli ve önceden bilinir olduğunu belirtir.	3
a)	Bu düzenliliği ekim ve hasat zamanını önceden belirleyebilmekle ilişkilendirir.	3
b)	Düzene dayanan birinci örneği doğru açıklar (ör. gece ile gündüzün düzenli gelişine göre günlük plan; saat).	3
b)	Düzene dayanan ikinci örneği doğru açıklar (ör. takvim, namaz vakitleri, Ramazan ayının bilinmesi, gelgit, yolculuk planı).	3
b)	Düzen olmasaydı plan yapılamayacağını belirterek gerekçelendirir.	3

a) Örnek cevap: Mevsimler her yıl aynı sırayla geldiği için dedesi hangi tohumu ne zaman ekeceğini ve ne zaman hasat yapacağını önceden bilir; işini buna göre planlar.

b) Örnek cevap: Gece ile gündüz düzenli olarak birbirini izlediği için okul ve uyku saatlerimizi belirleyebiliriz. Güneş ve Ay'ın düzenli hareketleri sayesinde takvimler hazırlanır; namaz vakitleri ve Ramazan ayı önceden bilinir. Bu düzen olmasaydı hiçbir şeyi önceden planlayamazdık.

Sık hatalar: Örnekleri yazıp düzenle bağlantısını kurmamak; iki örnek yerine aynı örneği farklı sözlerle tekrarlamak

2. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ay'ın evrelerinin her ay aynı sırayla tekrarlandığını görselden belirtir.	3
a)	Bunu ayetteki "konak yerleri (evreler) belirledik" ifadesiyle ilişkilendirir.	3
b)	Bu düzenin kendiliğinden/rastgele oluşamayacağını belirtir.	2
b)	Düzeni kuran ve sürdüren bir yaratıcının (Allah'ın) varlığı sonucuna ulaşır.	2

a) Örnek cevap: Görselde Ay yeni aydan dolunaya, oradan yeniden yeni aya hep aynı sırayla değişiyor ve bu yaklaşık 29,5 günde bir tekrarlanıyor. Ayet de Ay için evreler belirlendiğini söylüyor; görseldeki düzen bunu gösteriyor.

b) Örnek cevap: Böyle şaşmaz bir düzen kendi kendine ya da tesadüfen oluşamaz. Ay'ı belirli bir ölçüyle hareket ettiren, bu düzeni kuran ve sürdüren biri vardır; o da Allah'tır.

Sık hatalar: Görseldeki düzeni yalnızca betimleyip ayetle bağlantı kurmamak; Düzenden yaratıcının varlığına geçişi gerekçesiz bırakmak

3. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Seçtiği gözlemdeki düzenin amacını doğru belirtir (ör. arıların taşıdığı çiçek tozlarıyla bitkilerin meyve vermesi; atmosferin yaşamı koruması; vücut ısısının dengede tutulması).	2
a)	Amaç-sonuç ilişkisini gözlemdeki bir ayrıntıyla açıklar.	2
b)	Farklı varlıkların (canlı-cansız, bitki-hayvan-insan) birbiriyle uyum içinde çalıştığını belirtir.	2
b)	Uyumlu tek düzenin, düzeni kuranın tek olduğunu gösterdiği sonucuna gerekçeli olarak ulaşır.	4

a) Örnek cevap: Gözlem 1: Arılar nektar toplarken çiçek tozlarını taşır, böylece bitkiler meyve ve tohum verir. Arının beslenmesi bitkinin çoğalmasına da yarar. Bu amaçlı işleyiş, her şeyi bilerek yaratan Allah'ın varlığına işarettir.

b) Örnek cevap: Arı ile çiçek, atmosfer ile canlılar, insan vücudu ile çevresi birbirine uygun yaratılmıştır. Bu varlıkların hepsi tek bir düzenin parçaları gibi uyum içindedir. Farklı yaratıcılar olsaydı bu uyum bozulurdu; tek ve uyumlu düzen, yaratıcının bir olduğunu gösterir.

Sık hatalar: Gözlemi tekrar yazıp amacı açıklamamak; Birlik sonucunu uyum gerekçesine dayandırmamak

4. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Evrendeki düzenin ölçülü, sürekli ve şaşmaz olduğunu bir örnekle gösterir.	3
	Tesadüfün böyle bir düzeni oluşturamayacağını bir karşılaştırma, örnek ya da akıl yürütmeye gerekçelendirir (ör. harfler rastgele dökülünce anlamlı bir kitap oluşmaz).	6
	Ayetteki "her şeyi bir ölçüye göre takdir etmiştir" ifadesini cevabına delil olarak kullanır.	3
	Düzenin yaratıcısının Allah olduğu sonucuna ulaşır ve görüşünü saygılı bir üslupla ifade eder.	3

Örnek cevap: Burak, evrene baktığımızda her şeyin ölçülü olduğunu görüyoruz: Dünya Güneş'e tam uygun uzaklıkta, gece ile gündüz her gün aynı düzenle geliyor. Bir kutudaki harfleri yere döksek kendiliğinden anlamlı bir kitap oluşmaz; anlamlı bir düzen, onu bilerek kuran birini gösterir. Furkân suresinde de Allah'ın her şeyi yaratıp bir ölçüye göre takdir ettiği bildiriliyor. Bu yüzden ben bu düzenin tesadüf değil, Allah'ın eseri olduğunu düşünüyorum. Sen de istersen birlikte daha çok örnek inceleyebiliriz.

Sık hatalar: Görüşünü yalnızca "tesadüf olamaz" diye tekrar edip gerekçe göstermemek; Ayeti cevaba bağlamamak; Arkadaşını küçümseyen bir dil kullanmak

5. DKAB.5.1.3 · Allah'ın (c; c) güzel isimlerini bağlamına uygun kullanabilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	2 ve 4 numaralı cümleleri belirler (biri doğru biri eksikse kısmi puan verilmez).	4
b)	Seçtiği cümlelerin neden ismin anlamına uymadığını açıklar (ör. Allah her şeyi bildiği için yalanın da önemi vardır; Allah sessiz duayı da işitir).	3
b)	Cümleyi ismin anlamına uygun biçimde yeniden yazar.	3

a) Örnek cevap: 2 ve 4

b) Örnek cevap: 2 numaralı cümle yanlıştır; çünkü Allah her şeyi bildiğine göre yalan söylediğimi de bilir, bu yüzden yalan önemsiz değildir. Doğrusu: "Allah Alîm'dir; yaptığım her şeyi bilir. Bu yüzden kimse görmese de doğruyu söylemeliyim."

Sık hatalar: Yalnızca bir cümleyi bulmak; Cümleyi düzeltip neden yanlış olduğunu açıklamamak

6. DKAB.5.1.3 · Allah'ın (c; c) güzel isimlerini bağlamına uygun kullanabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Durumla ilgili kısa bir dua yazar.	3
a)	Duada en az iki güzel ismi anlamına uygun bir bağlamda kullanır (ör. Rahîm, Vedûd, Semî, Basîr, Rezzâk, Mucîb).	6
b)	Seçtiği her ismin anlamını Kerem'in durumuyla ilişkilendirerek açıklar.	6

a) Örnek cevap: Ey Rahîm olan Allah'ım! Babaanneme merhametinle sağlık ve huzur ver. Ey Semî olan Rabbim, onun ve benim dualarımı işit; Ey Vedûd olan Allah'ım, sevdiklerimizi birbirine sevgiyle bağla.

b) Örnek cevap: Rahîm ismini seçtim; çünkü babaannemin yalnız ve yaşlı olduğunu düşünerek Allah'ın merhametini istedim. Semî ismini seçtim; çünkü uzakta olsak da Allah dualarımızı işitir. Vedûd ismini seçtim; çünkü aramızdaki sevginin artmasını istiyorum.

Sık hatalar: İsimleri anlamlarına uymayan bir bağlamda kullanmak; Seçilen ismin durumla ilişkisini açıklamamak

7. DKAB.5.1.4 · İhlas suresini ve bu surenin anlamını okuyarak yorumlayabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Surede vurgulanan birinci özelliği yazar (bir/tek olması).	3
a)	Surede vurgulanan ikinci özelliği yazar (Samed olması; doğurmamış ve doğmamış olması; hiçbir şeyin O'na denk olmaması).	3
b)	İnsanların ve varlıkların bir şeylere muhtaç olduğunu somut bir örneklerle gösterir (ör. su, hava, besin, uyku).	2
b)	Allah'ın ise hiçbir şeye ihtiyacı olmadığını, her şeyin O'na muhtaç olduğunu belirtir.	2

a) Örnek cevap: Allah birdir, tektir. Allah Samed'dir; doğurmamış ve doğmamıştır, hiçbir şey O'na denk değildir.

b) Örnek cevap: Biz yaşamak için suya, havaya, yemeğe ve uykuya muhtacız; bitkiler de güneşe ve suya muhtaçtır. Allah ise hiçbir şeye ihtiyaç duymaz; her şey O'na muhtaçtır.

Sık hatalar: Sureyi aynen yazıp özellikleri ayırmamak; Yalnız insanın muhtaçlığını yazıp Allah'ın hiçbir şeye muhtaç olmadığını belirtmemek

8. DKAB.5.2.1 · Namaz ibadetini özetleyebilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Namazın Allah'a yönelmek, O'na saygı ve şükrünü belirli hareketlerle göstermek olduğunu belirtir.	3
	Günde beş vakit kıldığını ve vakitlerin gün boyuna yayıldığını belirtir.	3
	Namaza hazırlıktan en az birini doğru yazar (abdest, temizlik, kıbleye yönelme, uygun örtünme).	3
	Namazın kazandırdıklarından birini gerekçesiyle açıklar (ör. düzen ve sorumluluk, kötülükten uzaklaşma, huzur, cemaatle kılınca kardeşlik).	3
	Bilgileri küçük bir çocuğun anlayacağı sade ve tutarlı bir özet hâlinde düzenler.	3

Örnek cevap: Namaz, Allah'ın huzurunda durup O'na saygımızı ve şükrumüzü belirli hareketlerle gösterdiğimiz bir ibadettir. Günde beş vakit kılınır: sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı. Namazdan önce abdest alırız, temiz giysiler giyer ve kıbleye döneriz. Namaz bize gün boyunca Allah'ı hatırlatır ve kötü davranışlardan uzak durmamıza yardım eder. Camide cemaatle kılınca da insanlar arasında kardeşlik güçlenir.

Sık hatalar: İstenen öğelerden birini atlamak; Bilgileri birbirinden kopuk maddeler hâlinde yazmak, özet oluşturmamak